



Potrzebna motywacja, a nie straszak – prokuratorzy obawiają się kolejnych ocen

Patrycja Rojek-Socha

PROKURATURA AKTUALNOŚCI Data dodania: 28.07.2023



Źródło: www.gov.pl

Rządy twardej ręki, wszędzie statystyki, luki i niejasności w przepisach dotyczących odpowiedzialności dyscyplinarnej, przy równoczesnym braku pozytywnej motywacji, szans na rozwój czy specjalizację – to, jak podkreślają, prokuratorzy ich codzienność. Nie mają wątpliwości, że zmiany są potrzebne, ale takie, które "ucywilizują" prokuraturę, a nie pogłębią rygor. I będą służyć na lata, a nie do powyborczych rozliczeń.

O tym, że reforma prokuratury jest potrzebna, mówi się od lat. Temat ożył ponownie w ostatnich tygodniach, za sprawą m.in. III Kongresu Prawników Polskich, a konkretnie przedstawionych na nim założeń Prawa o ustroju Prokuratury Rzeczypospolitej Polskiej, autorstwa Stowarzyszenia Prokuratorów Lex Super Omnia. Zresztą opracowanie dotyczące propozycji zamieszczono również na stronie Stowarzyszenia. I, o ile co do części rozwiązań istnieje raczej zgoda w środowisku prokuratorskim i – więcej – prawniczym (np. w kwestii rozdzielenia funkcji Prokuratora Generalnego i Ministra Sprawiedliwości), to są i takie, które budzą obawy. **Dotyczy to m.in. zapowiedzi powrotu do ocen okresowych, choć samo Stowarzyszenie zapewnia, że o powrocie do tego jak to funkcjonowało w przeszłości nie ma mowy.**

Powrotu do przeszłości nie będzie

Podczas Kongresu przedstawiciele Stowarzyszenia Prokuratorów Lex Super Omnia poinformowali, że rozważane jest wprowadzanie ocen okresowych, którym mieliby podlegać prokuratorzy szeregowi i kierownicy prokuratur. Dwie negatywne oceny – jak mówił prokurator Jacek Bilewicz, członek zarządu Lex Super Omnia – miałyby dawać możliwość rozwiązania stosunku pracy z prokuratorem. W przypadku kierowników takie oceny miałyby odbywać się z częstotliwością nawet co dwa lata, w przypadku prokuratorów szeregowych – jak wynika z opracowania umieszczonego na stronie Stowarzyszenia – co cztery.

Czytaj w LEX: [Roch Adam, Odpowiedzialność sędziego i prokuratora za wykroczenia >](#)

W stanowisku przesłanym Prawo.pl (pełna jego treść pod [linkiem >>>](#)) **Stowarzyszenie zapewnia, że ta propozycja w żadnym zakresie nie odpowiada rozwiązaniom zawartym w przepisach ustrojowych kształtujących działalność prokuratury przed 2016 rokiem, opartych o znowelizowaną ustawę z połowy lat osiemdziesiątych XX wieku.** Podkreśla również, że oceny okresowe są standardem działalności prokuratur krajów demokracji zachodnich, jak i tych krajów postkomunistycznych, które podjęły rzeczywiste reformy urzędów oskarżenia publicznego ale również znajdują swoje odzwierciedlenie w międzynarodowych standardach działalności prokuratury, w tym standardach Rady Europy. – Aktualnie obowiązująca ustawa Prawo o prokuraturze nie spełnia nie tylko tego standardu, ale i wielu innych, dla przykładu wyeliminowała konkursy na wyższe stanowiska służbowe, zastępując je uznaniowymi decyzjami Prokuratora Generalnego, dzięki którym wymienieni wcześniej beneficjenci mogli szybko awansować, bez uprzedniej oceny ich kompetencji i doświadczenia. Zapewne Prokurator Generalny i podlegli mu prokuratorzy nie zapoznali się również z opinią Komisji Weneckiej sporządzoną w dniu 11 grudnia 2017r. na temat obowiązującej ustawy o prokuraturze i zawartymi w niej zaleceniami, dotyczącymi m.in. przywrócenia konkursów na wyższe stanowiska służbowe – zaznaczono.

[Dostatecznie uzasadnione podejrzenie popełnienia przestępstwa jako przesłanka uchylenia immunitetu sędziego lub prokuratora – linia orzecznicza >](#)

Na odwołanie prokuratora będzie przysługiwać skarga do sądu pracy

Poinformowano również, że w myśl tych założeń ocenę okresową prokuratorów mieliby sporządzać kierownicy jednostek, a kierowników jednostek – prokuratorzy okręgowi i wyznaczony Zastępca Prokuratora Generalnego.

- W tym kontekście całkowicie bezzasadną pozostaje obawa niektórych prokuratorów komentatorów o utrzymywanie rozbudowanych kadrowo komórek, których byt miałby opierać się wyłącznie na sporządzaniu ocen okresowych. Gwarancję rzetelności ocen stanowiąc będzie przewidziany przez Stowarzyszenie tryb odwoławczy do naczelnego organu samorządowego prokuratury. Co więcej, wbrew aktualnemu stanowisku dobrozmiannowego kierownictwa prokuratury, które odmawia prokuratorom drogi sądowej w sprawach pracowniczych i nie akceptuje zasady równego traktowania i zakazu dyskryminacji, decyzja Prokuratora Generalnego o trwałym odwołaniu oskarżyciela ze stanowiska w wypadku dwukrotnej negatywnej oceny będzie mogła zostać zaskarżona do sądu pracy – informuje Stowarzyszenie.

Czytaj w LEX: [Roch Adam, Odpowiedzialność sędziego i prokuratora za wykroczenia >](#)

Czytaj: Naczelna Rada Prokuratury, silny samorząd, mniej nadzoru – założenia nowej ustawy o prokuraturze >>

To już było i się nie sprawdziło

Prokuratorzy, w rozmowie z Prawo.pl, przypominają, że oceny okresowe były już w prokuraturze wprowadzane i spowodowały więcej szkody, niż pożytku. – **Jeśli myśli się o lepszej prokuraturze, to trzeba wprowadzić racjonalne zarządzanie pracą, poprawić jej warunki i skończyć z tym, co jest od lat bolączką: zarządzaniem przez zastraszanie, ciągłym nadzorem, brakiem pozytywnej motywacji czy brakiem szans na rozwój, w tym na specjalizację** – wskazuje dr Piotr Turek, prokurator Prokuratury Okręgowej w Krakowie (w latach 2006–2011 był również pracownikiem kancelarii Europejskiego Trybunału Praw Człowieka i Rady Europy, autorem m.in. książki "Prokuratura w standardach prawnych Rady Europy" (Wolters Kluwer 2022) i „Prawo o prokuraturze. Komentarz” (Wolters Kluwer 2023).

Z kolei prokurator dr Michał Gabriel-Węglowski z Prokuratury Regionalnej w Gdańsku, i m.in. główny twórca opublikowanego w marcu 2023 r. projektu przebudowy Prokuratury – Na straży prawa. Nowy model Prokuratury (Wolters Kluwer 2023) przypomina, że oceny okresowe w prokuraturze nie są niczym nowym. – Takie oceny obowiązywały **w czasach Prokuratora Generalnego Andrzeja Seremeta**. Przypomnę, **były wręcz wówczas tworzone wydziały do spraw ocen okresowych. I kompletnie się to nie sprawdziło**, niczemu to nie służyło poza tym, że jakaś część prokuratorów została odsunięta od wykonywania esencji pracy prokuratorowskiej, jaką jest przede wszystkim oskarżanie czy prowadzenie i nadzorowanie śledztw. Nie miało to też żadnego przełożenia na awanse prokuratorowskie, na podniesienie jakości pracy, a w końcu na postrzegania prokuratorów – podkreśla. Zaznacza również, że sam jest zdecydowanym przeciwnikiem takich ocen.

Czytaj w LEX: [Sygitt Bogusław, Wąsik Natalia, Odpowiedzialność dyscyplinarna prokuratora w świetle aktualnego orzecznictwa sądowego >](#)

– Jeszcze raz zapytam – po co? Od rozliczania nas za jakość pracy są sądy, w jakimś stopniu także strony przeciwne w osobach adwokatów, radców – obrońców i pełnomocników. W skrajnych przypadkach nieudolności, dużej niekompetencji, a tym bardziej przestępstw urzędniczych, mamy postępowania służbowe, dyscyplinarne i karne. Po co wprowadzać więc oceny, skoro zgodnie z

założeniami projektu LSO – podobnie jak w moim projekcie – istnieć będą konkursy na wyższe stanowiska prokuratorskie. Przecież, jeśli ktoś chce awansować, to weźmie udział w konkursie i wtedy będzie w takim trybie ewaluowany. Nie każdy z kolei ma ambicje pięcia się po szczeblach kariery aż po Warszawę, a jedynie chce po prostu pracować w spokoju, w godnych warunkach. Jeśli będzie działał źle, popełniał zbyt poważne błędy, to wspomniane „dyscyplinarki” otwierają drogę nawet do pozbycia się takiego delikwenta z naszych szeregów – mówi.

Zobacz linię orzeczniczą w LEX: [Wykładnia pojęcia oczywistej i rażącej obrazy przepisów prawa przez sędziego lub prokuratora >](#)

Stąpanie po cienkim lodzie

Jeszcze bardziej krytycznie oceniana jest sugestia, by dwie oceny negatywne mogły prowadzić do odwołania prokuratora. W ocenie prokuratora Turka pomysł jest kuriozalny. – Powiedzmy wprost – tragedią prokuratury jest to, że instytucja ta jest zarządzana strachem. **Kultura organizacyjna prokuratury jest niezwykle niska, przez ćwierć wieku nie widziałem żadnych działań kierownictwa zmierzających do racjonalizacji organizacji pracy prokuratorów, dostosowania jej do wymogów współczesności. Z jednej strony wprowadza się informatyzację pracy, ale zaraz okazuje się, że złożenie wniosku o urlop drogą elektroniczną jest nieskończenie trudniejsze niż złożenie takiego wniosku na papierze.** Prokuratorzy mówią o prokuraturze „firma”, ale zarządzanie tą firmą nie ma nic wspólnego z tym, jak zarządzane są współczesne przedsiębiorstwa, a zwłaszcza licznie już w Polsce obecne korporacje międzynarodowe. Tradycyjnym narzędziem kierowania prokuraturą pozostaje strach – mówi.

Czytaj w LEX: [Sędziński Michał, Pozycja prokuratora w postępowaniu administracyjnym i sądownoadministracyjnym – analiza prawna >](#)

Podkreśla, że w prokuraturze od dawna wszelkiego rodzaju sprawozdawczość i nadzór, zajmuje nieproporcjonalnie dużo czasu w stosunku do czasu przeznaczanego na realizację ustawowych zadań, w tym zwłaszcza na ściganie przestępstw. – Wprowadzenie ocen okresowych jedynie tę nierównowagę pogłębi, nie służąc w gruncie rzeczy niczemu. O jakości pracy prokuratora mogą wypowiedzieć się jego przełożeni, współpracownicy, pełnomocnicy procesowi występujący w jego sprawach i sędziowie prowadzący postępowania z jego udziałem – podsumowuje.

Czytaj w LEX: [Postępowanie dyscyplinarne wobec prokuratora >](#)

Adwokat dr Maciej Fingas, adiunkt w Katedrze Prawa Karnego Procesowego i Kryminalistyki na Uniwersytecie Gdańskim zwraca uwagę na jeszcze jedną kwestię. – Przy takim uregulowaniu zawsze będzie ryzyko, że posłużą ono do pozbywania się tych, którzy po prostu są niewygodni. I jeszcze jedno – dzisiaj skupiamy się na sytuacji bieżącej. Chcemy wprowadzić reformy, przywrócić praworządność, rozliczyć tych, którzy odpowiadają za to co się dzieje. Tyle, że ten model, który jest przygotowywany na przyszłość, musi odrywać się od zmieniających się realiów politycznych. **Nie może służyć do tego, by przy każdej zmianie zaczynano od niewłaściwie rozumianego oczyszczania prokuratury. Temu służyć powinno postępowanie dyscyplinarne** – podkreśla.

Czytaj w LEX: [Stępień-Załucka Beata, Prokuratura po 5 latach obowiązywania ustawy – Prawo o prokuraturze z 28.01.2016 r. >](#)

Chcemy lepszej prokuratury? Czas na lepsze warunki pracy

Mecenas Fingas obawia się też, że takie podejście może zachęcać prokuratorów do konformizmu – czyli część osób będzie koncentrowała swoje działania na uzyskaniu oceny pozytywnej. – Tymczasem dobry prawnik nie musi być konformistą, który chodzi wyłącznie utartymi ścieżkami – wskazuje.

Czytaj w LEX: [Niezależność prokuratora >](#)

Jak więc poprawić jakości pracy prokuratorów? Tu pomysłów jest kilka. – **Nie chodzi tylko o to, że prokurator, jak będzie dobrze pracować, ma zostać awansowany czy dostać nagrodę finansową. Gratyfikacją dla prokuratury jest zapewnienie mu ścieżki zawodowej, zgodnie z jego zainteresowaniami i kwalifikacjami, stworzenie życzliwego, stymulującego środowiska pracy. Prokurator, który pasjonuje się określonym rodzajem przestępczości czy zagadnień, powinien mieć możliwość przyścia do szefa i zgłoszenia, że chce się w tym specjalizować. Póki co, bywa wręcz odwrotnie.** A przecież mamy tak ogromną ilość zadań ustawowych, że dobre zorganizowanie pracy umożliwiłoby każdemu specjalizację zgodną z jego predyspozycjami – mówi prokurator Turek.

Zobacz orzeczenia w LEX:

- 3594/19, Prawo dostępu do sądu. Wolność wyrażania opinii. Odwołanie ze stanowiska prokurator kierującej krajowym wydziałem antykorupcyjnym przed upływem kadencji ze względu na jej krytykę planowanych reform legislacyjnych., KÖVESI v. RUMUNIA – Wyrok Europejskiego Trybunału Praw Człowieka >
- 4418/18, Prawo do rzetelnego procesu w sprawie cywilnej. Udział prokuratora w postępowaniu cywilnym a zasada równości broni i kontradiktoryjnego procesu, KRAMAREVA v. ROSJA – Wyrok Europejskiego Trybunału Praw Człowieka >
- 76521/12, Wolność wyrażania opinii. Sankcja dyscyplinarna w postaci przeniesienia prokuratora do pracy w miejscowości położonej daleko od jego miejsca zamieszkania, EMİNAĞAOĞLU v. TURCJA – Wyrok Europejskiego Trybunału Praw Człowieka >

Także dr Gabriel-Węglowski zwraca uwagę na warunki pracy. – **Chodzi o to, by chciało się prokuratorom do niej przychodzić. Aby była satysfakcja z wysiłku. Ale cały kształt systemu, skostniałe schematy, wytresowane zachowania od lat rodzą raczej przeciwne uczucia. Mówię choćby o możliwości specjalizowania się w tych sprawach, na których się znamy, w obszarze, który nas interesuje. O realnej niezależności w podejmowaniu decyzji i poczuciu sprawczości** – dzięki którym i zgodnie ze swoim sumieniem możemy doprowadzić do ukarania sprawcy, czy do bardziej sprawiedliwego wyroku, do uchylecia rodzącego wątpliwości przepisu w zakresie prawa administracyjnego, czy do zakwestionowania konstytucyjności danej regulacji. Kolejna niezwykle ważna kwestia, to otoczenie przez dobrą kadrę urzędniczą, asystentów i sekretarzy, która jest już od dawna bardzo dobrze wykształcona, ale winna być też dobrze opłacana – mówi. Dodając, że obecnie wynagrodzenia pracowników prokuratury są zdecydowanie za niskie.

Czytaj w LEX: [Deja Wojciech, Pietrzak Paweł, Zaskarżanie uchwał spółek kapitałowych przez prokuratora >](#)

Jeśli spodobał Ci się ten artykuł i chciałbyś do niego wrócić, dodaj go do ulubionych artykułów w [Moje Prawo.pl](#)

[Zarejestruj się bezpłatnie i korzystaj z nowych możliwości >>](#)

 KOMENTUJ